

Tracey Burke

Cyfarwyddwr Cyffredinol / Director General

Y Grŵp Newid Hinsawdd a Materion Gwledig
Climate Change and Rural Affairs Group

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mark Isherwood AS

Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Senedd Cymru

Bae Caerdydd

Caerdydd

CF99 1NA

5 Mawrth 2024

Annwyl Gadeirydd

ADRODDIAD Y PWYLLGOR CYFRIFON CYHOEDDUS A GWEINYDDIAETH GYHOEDDUS: ADFYWIO CANOL TREFI

Rwy'n ysgrifennu atoch i amgáu ymateb Llywodraeth Cymru i'r adroddiad uchod.

Cofiwch bod dolenni i ddogfennau ar-lein o fewn y llythyr.

Carwn ddiolch i chi ac i Aelodau'r Pwyllgor am y gwaith yr ydych wedi'i wneud i greu'r adroddiad. Rydym yn falch o dderbyn y pedwar argymhelliad yn llawn.

Mae canol trefi a dinasoedd llwyddiannus yn hanfodol i les amgylcheddol, economaidd, cymdeithasol a diwylliannol Cymru. Felly, mae cefnogi adfywio canol ein trefi yn parhau i fod yn flaenoriaeth i Weinidogion Cymru.

Byddwn yn parhau i gyflawni ymrwymadau ar gyfer Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru a gweithredu'r camau yn ein Datganiad Sefyllfa Canol Trefi. Bydd adroddiad ac argymhellion y Pwyllgor yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i'r gwaith hwn.

Gadewch imi wybod os hoffech ragor o wybodaeth neu eglurhad.

Tracey Burke

Director General, Climate Change and Rural Affairs Group

BUDDSODDWR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel 0300 0258047
tracey.burke@gov.wales
Gwefan • website: www.wales.gov.uk

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ymateb ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus ar Adfywio Canol Trefi.

Argymhelliad 1.

Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor, yng nghyd-destun y materion a godwyd yn adroddiad yr Archwilydd Cyffredinol, ar y camau y mae'n eu cymryd i gefnogi cynnydd y Cyd-bwyllgorau Corfforaethol, ynghyd ag amserlenni ar gyfer gweithredu, os o gwbl.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu'r adroddiad cryno ar gynnydd Cyd-bwyllgorau Corfforaethol (CJCs) a gyhoeddwyd gan Archwilio Cymru ar 14 Tachwedd 2023. Rydym yn nodi'r cyfeiriad cadarnhaol at gynnydd sy'n cael ei wneud gan bob CJC. Er nad yw'r adroddiad yn cynnwys unrhyw argymhellion i Weinidogion Cymru, rydym yn cydnabod yr angen i barhau i gefnogi gweithrediad parhaus CJCs i fynd i'r afael â'r heriau y mae'r adroddiad yn eu nodi.

Mae Gweinidogion sydd â chyfrifoldeb am bwerau a dyletswyddau amrywiol CJCs yn bwriadu cryfhau trefniadau ar gyfer ymgysylltu strategol ar y cyd rheolaidd â Chynghorau Cymuned i drafod materion, gan gynnwys y rhai a godwyd yn adroddiad Archwilio Cymru. Mae hyn yn cynnwys cyfarfod gyda Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion CJC bob chwe mis, gan gynnwys y diweddaraf ar 5 Chwefror. Ochr yn ochr â hynny, mae uwch swyddogion hefyd wedi dechrau cyfres o gyfarfodydd chwarterol gyda Phrif Weithredwyr CJC.

Goblygiadau Ariannol: Dim

Argymhelliad 2.

Byddai'r Pwyllgor yn gwerthfawrogi eglurhad pellach ynghylch yr adnoddau a ddyrennir i bob Cyd-bwyllgor Corfforaethol ac mae'n gofyn i Lywodraeth Cymru rannu dadansoddiad o gyfansoddiad pob grŵp, gyda rhagor o wybodaeth am gyllid ac adnoddau.

Ymateb: Derbyn

Yn y pen draw, awdurdodau lleol sydd i wneud penderfyniadau ar adnoddau'r rhwymedigaethau statudol sydd i'w harfer drwy CJs. Pwrpas deddfu i alluogi CJs yn y meysydd polisi hyn oedd cryfhau gallu'r awdurdodau drwy gydweithio.

Gellir dod o hyd i fanylion daearyddiaeth ac aelodaeth pob un o'r CJC yn y rheoliadau atodedig.

[Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig De-ddwyrain \(Cymru\) 2021 \(legislation.gov.uk\)](#)

[Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin \(Cymru\) 2021](#)

[Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth \(Cymru\) 2021](#)

[Trheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd \(Cymru\) 2021](#)

Darparwyd cyllid ychwanegol o £250,000 ar gyfer pob CJC gan Lywodraeth Cymru yn 2021-2022 i gefnogi eu sefydlu ac wedi hynny gwnaethom ddarparu cyllid parhaus trwy'r Setliad o 2022-23 i gefnogi eu darpariaeth barhaus.

Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi sicrhau bod £125,000 yn ychwanegol ar gael yn 2023-24 i bob CJC a £100,000 yn 2024-25 i bob CJC i gefnogi datblygiad Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol a Chynlluniau Datblygu Strategol.

Goblygiadau Ariannol: Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o gyllidebau presennol.

Argymhelliad 3.

Dylai Llywodraeth Cymru egluro sut y bydd y Cyd-bwyllgorau Corfforaethol sy'n gweithredu'r Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol yn cael eu hariannu, pa ganllawiau y byddant yn gweithio yn unol â nhw a beth yw'r amserlenni manwl ar gyfer gweithredu.

Ymateb: Derbyn

Fel y nodwyd mewn ymateb i argymhelliad 2, yn ogystal â chyllid Setliad ar gyfer y gweithgaredd hwn, mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod £125,000 arall ar gael yn y flwyddyn ariannol hon i bob CJC a £100,000 arall yn 2024-25 i bob CJC i gefnogi datblygiad Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol a Chynlluniau Datblygu Strategol.

Roedd Canllawiau'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol yn cynnwys amserlenni dangosol a gweithgareddau i gwblhau'r gwaith er mwyn ei alluogi i gael ei gymeradwyo ar gyfer cyfnod cyflawni 2025 – 2030.

Mae pob CJC wedi cytuno â Llywodraeth Cymru sut y bydd eu Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol yn cael ei greu, felly dylai gweithgarwch gan y CJC fod yn mynd rhagddo'n dda.

Gellid ariannu ariannu'r prosiectau a'r mentrau yn y dyfodol o fewn y Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol cymeradwy drwy amrywiaeth o ffyrdd: cyllidebau uniongyrchol Awdurdodau Lleol, cronfeydd trafndiaeth rhanbarthol Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU neu fuddsoddiad preifat. Bydd Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru yn gweithio gyda'r CJs i ddatblygu amcangyfrifon realistig ymlaen llaw er mwyn helpu i lywio cwmpas Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol.

Goblygiadau Ariannol: Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o gyllidebau presennol.

Argymhelliad 4.

Mae'r Pwyllgor yn cytuno ag argymhelliad yr Archwilydd Cyffredinol bod angen dull mwy ymyriadol gan awdurdodau cynllunio ac mae'n gofyn i Lywodraeth Cymru egluro sut y bydd yn ceisio cryfhau polisi cynllunio i ffafrio datblygiad canol trefi yn well, yn hytrach na datblygiad y tu allan i'r dref, drwy gamau ymyrraeth, yn enwedig i fynd i'r afael â phroblem eiddo gwag.

Ymateb: Derbyn

[Mae gan Bolisi Cynllunio Cymru](#) a [Chymru'r Dyfodol](#) bolisiau clir sy'n hyrwyddo egwyddorion canol trefi yn gyntaf ar gyfer y system gynllunio yng Nghymru. Er bod y fframwaith polisi wedi'i sefydlu, byddwn yn gweithredu'r polisi drwy graffu manwl ar Gynlluniau Datblygu Lleol diwygiedig.

Mae'r argymhelliad hwn yn cysylltu'n agos â [datganiad sefyllfa Canol trefi](#) Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd ym mis Mai 2023 lle mae'r Llywodraeth yn ymrwmo i gryfhau gweithrediad polisi Canol y Dref yn Gyntaf wrth gynllunio a grymuso cynllunwyr lleol i wrthod datblygiadau nad ydynt yn bodloni'r polisi a chynnig cynlluniau newydd ar gyfer ailddefnyddio datblygiadau y tu allan i drefi yn addasadol. Ar ben hynny, byddwn yn cynnal adolygiad o Hawliau Datblygu a Ganiateir (PDR) ac yn ymgynghori ar ba mor briodol yw cyflwyno PDRau newydd ar gyfer canol trefi er mwyn caniatáu newid defnydd heb fod angen caniatâd cynllunio. Byddwn hefyd yn ystyried a ddylid ymestyn y Cyfarwyddyd Hysbysu i gynnwys cynigion manwerthu, masnachol a datblygu'r sector cyhoeddus y tu allan i ganol trefi.

Goblygiadau Ariannol: Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o gyllidebau presennol.

Argymhelliad 5.

Mae'r Pwyllgor yn gofyn i Lywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf am yr ymgynghoriad ar ryddhad gwella ardrethi annomestig yng Nghymru a beth yw'r cynigion presennol ar gyfer cyflwyno'r rhyddhad hwn.

Ymateb: Derbyn

Yn dilyn [ymgyngoriad](#), mae Llywodraeth Cymru wedi [cyhoeddi](#) y bydd rhyddhad gwelliannau newydd yn cael ei ddarparu i gefnogi talwyr ardrethi sy'n buddsoddi mewn gwelliannau sy'n cynyddu gwerth ardrethol yr eiddo y maent ynddynt.

Mae *Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Rhyddhad Gwelliannau) (Cymru) 2023* bellach wedi'u gwneud yn gyfraith a byddant yn dod i rym ar 1 Ebrill 2024.

Rydym wedi cyhoeddi [canllawiau](#) ar ryddhad gwelliannau.

Goblygiadau Ariannol: Dim

Argymhelliad 6.

Dylai Llywodraeth Cymru lunio dogfen ganllaw gynhwysfawr ar gyfer awdurdodau lleol, sy'n amlinellu'n glir yr opsiynau sydd ar gael i awdurdodau lleol o ran ail-bwrpasu eiddo gwag, sy'n grymuso awdurdodau lleol i deimlo bod ganddynt gefnogaeth i ddefnyddio camau llym a fydd yn arwain at ganlyniadau cadarnhaol.

Ymateb: Derbyn

Mae rhaglen Unnos yn arwain strategaeth sydd â'r nod o sicrhau bod yr Awdurdodau Lleol yn cynyddu darpariaeth tai cymdeithasol a fforddiadwy newydd. Trwy gymorth Unnos, mae awdurdodau lleol yn cymryd camau gorfodi priodol ar eiddo gwag ac adfeiliedig. Mae'r rhaglen yn cynnwys menter i ddatblygu dogfen ganllaw i awdurdodau lleol ar gartrefi gwag. Mae'r rhaglen yn parhau i ddarparu cyngor a chymorth arbenigol i'r diwydiant i awdurdodau lleol ar y ffordd orau o ddefnyddio eu holl bwerau i aildefnyddio eiddo.

Bydd cyngor arbenigol y diwydiant yn parhau drwy gydol 2024-25, a bydd y ddogfen ganllaw yn cael ei chwblhau erbyn diwedd blwyddyn galendr 2024.

Goblygiadau Ariannol: Dim. Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o gyllidebau presennol.

Argymhelliad 7.

Dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad o'r cymorth ariannol sydd ar gael i awdurdodau lleol ar gyfer ailbwrpasu eiddo gwag ac ystyried a yw'r cynlluniau hyn, a'r arian a ddyrannwyd iddynt, yn ddigonol i gyflawni eu hamcanion. Dylai'r adolygiad hwn ystyried casgliadau Archwilydd Cyffredinol Cymru ac a yw'r cynlluniau'n ddigon ymyriadol yn eu rhagolygon.

Ymateb: Derbyn

Yn ystod 2024-25, bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu, gyda mewnbwn gan awdurdodau lleol a rhanddeiliaid eraill, y cymorth ariannol sydd ar gael i fynd i'r afael ag eiddo gwag. Bydd hyn yn cynnwys asesiad a yw'r pecyn o ymyriadau sydd ar gael i awdurdodau lleol i fynd i'r afael ag eiddo gwag yn ddigonol i gyflawni eu hamcanion.

Goblygiadau Ariannol: Dim. Caiff costau eu tynnu o gyllidebau sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 8.

Dylai Llywodraeth Cymru adolygu meini prawf ei chymhellion canol trefi i sicrhau bod y meini prawf yn cynnig cymaint o hyblygrwydd â phosibl, o fewn paramedrau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru, i awdurdodau lleol ddsbarthu cyllid yn seiliedig ar ei harbenigedd lleol ei hunain.

Ymateb: Derbyn

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gyda swyddogion awdurdodau lleol ledled Cymru yn lleol ac yn rhanbarthol i gyflwyno prosiectau adfywio.

Gellir defnyddio'r rhaglen Trawsnewid Trefi i gefnogi amrywiaeth o brosiectau yng nghanol trefi a dinasoedd. Mae hyn yn cynnwys ailddefnyddio gofod manwerthu gwag, darparu mwy o fannau gwyrdd a darparu llety newydd neu lety wedi'i adnewyddu i fusnesau.

Bydd Llywodraeth Cymru yn cynnal adolygiad o'i rhaglen Trawsnewid Trefi yn 2024-25.

Bydd hyn yn cynnwys asesiad o'r meini prawf a ddefnyddir i asesu ceisiadau am gyllid.

Goblygiadau Ariannol: Dim. Caiff costau eu tynnu o gyllidebau sy'n bodoli eisoes.